

2 iunie 1946, un referendum popular și un rege în exil

În 2 iunie 1946, mai mult de 25 de milioane de italieni au participat la un referendum crucial, în urma căruia peste 12 milioane (circa 54%), au decis abolirea monarhiei constituționale și instituirea republicii. Pentru prima oară, au avut drept de vot și femeile, care s-au prezentat la urne, într-o proporție covârșitoare, aproape 90%.

Italianii au votat nu doar noua formă de organizare a statului, dar și membrii primei Adunări Constituționale. 2 iunie e un moment important pentru istoria Italiei și pentru că rezultatele referendumului au scos în evidență falia profundă care exista, deja, între nord și sud: toate marile orașe din nord au votat, în favoarea republicii, în timp ce, în centru și sud, aproape 80% doreau menținerea monarhiei. Nu

doar Italia era divizată, ci și aliații ei din cel de-al doilea război mondial: Marea Britanie susținea menținerea monarhiei, ca o formă de apărare în fața extinderii comunismului, în timp ce americanii pledau pentru ca

poporul italian să aibă libertatea de a alege între monarhie și republică. În fine, ziua de 2 iunie marchează și începutul unui exil de aproape 60 de ani al familiei regale de Savoia, în ciuda faptului că existau, la momentul referendumului, peste 10 milioane de italieni care doreau menținerea monarhiei.

În cele din urmă, cu 2 milioane de voturi în plus, au câștigat

republicanii, însă, în sud, mai precis, la Napoli, rezultatele referendumului și suspiciunea unor fraude electorale, au declanșat manifestații de protest violente, în urma cărora zeci de persoane au murit, iar multe au fost rănite. Riscul declanșării unui război civil era real. Regele Umberto II de Savoia, numit și *“regele de mai”*, pentru că a atârnat a rămas pe tron, o lună de zile, a fost chemat de către Papa Pio al XII-lea, care l-a avertizat că prezența sa în Italia, mai ales la Napoli, ar putea să provoace alte conflicte și proteste și i-a sugerat să părăsească, pentru o vreme, Italia, până când se va calma situația extrem de tensionată, în zilele care au urmat referendumului.

✘ În 13 iunie 1946, Curtea de Casație validează rezultatele referendumului iar guvernul De Gasperi asumă puteri depline. Regele Umberto de Savoia recunoaște și respectă voința poporului și decide să părăsească Italia. Nu s-a vorbit nici o clipă despre exil, nici regele și nici apropiații săi nu și-au imaginat nici o clipă că, o dată cu plecarea lor din Italia, începea un exil atât de lung. Portugalia a fost singura țară dispusă să îl găzduiască pe suveranul Italiei, așa încât regele, împreună cu fiul său, Vittorio Emanuele, se vor stabili la Cascais.

Exilul familiei regale de Savoia a durat până în 2002 (România a fost mai generoasă, pentru că i-a permis regelui Mihai să se întoarcă în țară, în 1992!).

Exilul regelui Umberto II de Savoia s-a încheiat după 37 de ani, o dată cu moartea sa, în 1983, într-o clinică din Geneva:

era singur, asistat doar de

către o infirmieră, care va declara, mai târziu că, în momentul morții, ultimul cuvânt pe care l-a rostit a fost: *Italia*. La funeralii au participat peste 10.000 de italieni, veniți din toată țara, dar unicul reprezentant oficial al guvernului italian a fost consulul de la Lyon. Singura manifestație publică ce a avut loc în Italia, a fost în timpul meciului dintre Juventus și Pisa, când jucătorii au purtat banderole negre pe braț.

Între timp, după 30 de ani în care ziua de 2 iunie a fost considerată sărbătoare națională, în 1977, a fost abolită, din cauza unei profunde crize economice în care se afla Italia și care nu-i permitea să piardă o zi lucrătoare.

Începând din acel an și până în 2001, Ziua Republicii s-a sărbătorit în prima duminică din iunie. Astăzi, nașterea Republicii Italiene e marcată cu mare fast și cu parade militare, în toată țara. Ca o ironie a destinului, sau a istoriei, la Roma, comemorările tradiționale au loc în fața monumentului intitulat *Altarul Patriei*, construit în memoria primului rege al Italiei, Vittorio Emanuele II.